

HELGHEIM

1902 - 1927

Til
Uskedalen Ungdomslag!

Gode festfolk!

Jeg takker laget for den ære De har vist mig ved å innby mig som gjest ved denne anledning. Grunnet forholdene har jeg dessværre ikke kunnet imøtekomme Deres ønske - jeg er jo annenmanns tjener - men jeg har ikke villet la anledningen gå forbi uten å ha git lyd fra mig.

Så er da 25 år gått siden "Helgheim" blev reist. Huset^{er} igrunnen eldre, dog ikke så forferdelig gammelt, men det knytter sig allikevel mange minder til det. For vel 25 år siden stod det der nede på skoleplassen.

De "gamle" husker nok skolehuset. Der begynte møtene vistnok lenge før jeg kom med i laget i 1901. Og så når vi var ferdig med møtene, ryddet vi salen, og -----nei, ikke dans enda -----så la jentene sig på sine knæ og vasket gulvet, for der måtte være rent til mandag morgen, skolen begynte.

Vi levde dengang på lån, men dette låneforhold likte vi ikke, og så da forholdene lå gunstig tilrette kjøpte vi det gamle skolehus. Etter den tids pengeverdi kom laget ved dette kjøp i gjeld til langt oppover ørene. Ja, enkelte mente det iallfall.

Jeg skal forøvrig ikke komme nærmere inn på dette; andre har kanskje allerede eller vil kanskje komme til å behandle "Helgheims" historie mere utførlig.

Som jeg sa, vi likte ikke låneforholdet. Og så gikk man til kjøp. Men det som etter min opfatning var den sterkeste beveggrunn til ønsket om å bli huseiere, det var hvad man kaller selvstendighetsfølelsen, trangen til organisasjon, til samarbeide og samhold. "Enige og tro til Dovre faller", sa Nordmennene engang ved en historisk anledning. Og denne samholdstanke har gått gjennom vort folk fra eldste tider. Den har ført oss frem. Og jeg tror, at ungdomslagenes arbeide har vært medvirkende til at landets ungdom i sin almindelighet og landsungdommen i særdeleshet står på et såpass høit kulturnivå, som den nu gjør.

Ingen vil benegte lagsarbeidets betydning. Her i laget kan man finne adspredelse og hvile fra det daglige slit i forretning, verksted og gårdsbruk. Her snakkes, leses, diskuteres. Meninger utveksles. Alt dette danner endel av grunnlaget for vort senere livsvirke, ja endog for vor sociale stilling i samfundet.

Vi erkjenner videre, at ungdomsbevegelsen, således som den arter sig gjennom ungdomslagene, også er et utslag av ungdommens trang til å skaffe sig

kunnskap. Vi m nnes i denne forbindelse Vinjes ord: "Kunnskap skal styra rikje og land, og yrkje skal båten b ra". Vinje hadde ganske sikkert evnen til rett   vurdere betydningen av disse ord. Han så hva  der trengtes i samfundet. Kunnskap og arbeide. Historien har forøvrig vist oss, at kunnskapsrike og arbeidsomme menn og kvinner har nådd langt. Derfor sier jeg til dem, som vil frem i verden: S k kunnskap og arbeid. Og så lærer man   sette pris på hjemmet, akte sin far og mor selvom dragten er tarvelig og hjemlige forhold små. Tilslutt vil man dog se og forstå, at hjemme det er dog best. Livet har mange sider, der er oppgaver   l se, vanskeligheter   overvinne for enhver, konkurransen er skarp, utviklingen går med rivende fart. Bruk derfor ungdomstiden, da faller det lett   lære, og husk, at kunsten er lett   bære.

Det er lenge nu siden jeg nødvendigvis sluttet i laget og reiste ut. Som med mig, så og med mange flere. De er reist ut - "ut imot aust og ut imot vest --- ut, som fyr kvar det h vde seg best", som Sivle sier. Men jeg tror dog, at alle sammen har mange interessante og lyse minder fra "Helgheim". Det var en skjønn tid - ungdomstiden. Den svandt dessv rre så fort.

Jeg minnes med takkn mmelighet en rekke personer, lagsmedlemmer, aktive eller passive, og jeg vil få lov   nevne i fleng bortover efter hukommelsen: Bertel Sanden, lærer Tunold, Arnesen senior og juniors, Bertel Pedersen, Sivert Kjærland, lærer Sundal, Gabriel Myklebust, Thor Myklebust, Martin og Mandius Sanden, Haktor Skorpen, lærer Røsland og mange flere. Jeg takker dem for gamle dager, for gode rike minder og for hva  jeg har lært av dem.

I mange år hadde jeg den  re   være lagets redaktør. Og dette lærte jeg meget av. Det var ny rik skolegang for mig. Store saker var oppe til

drøftelse, og kampen var tildels skarp. Dere eldre lagsmedlemmer vil huske, hvorledes bølgene bröt innover. Det var frisk bris, høi sjö og skumspröit. Ganske naturlig for os Vestlendinger, som har Vesterhavet like utenfor stuedören. Men alle disse små divergenser og meningsutvekslinger styrket og stål-satte viljen.

Og når det så hendte, at "Hoffmann" ikke hadde stoff til oss, var vi så heldig stillet, at vi hadde baker Bjelland i reserve. Vi glemmer ikke ham. Han gav oss små utdrag av livshistorie, passende tilsatt med tillempede sannsynligheter efterhvert som begivenheten skred frem og formodningen talte for nödvendigheten av å gi fremstillingen et lite skjær av virkelighet. Men det kan nok hende, at vi av og til sat med svak eller sterk fölelse av, at disse hans livsskildringer for endel var fri digtning (mixed compositum).

Og så minnes vi festene, den gode mat - det hendte jo, at vi hadde dravle - god dravle, og så ikke å forglemme jentene i nasjonaldragter, lys og lett i sind og med smil på den rosenröde kind.

Og disse lyse minder bringer oss uvilkårlig til å tenke på den herlige adspredelse, vi hadde i dansemoroen. Dans er synd, sier mange. Neppes rigtig. Den er iallfall en god legemskultur og av opdragende betydning. Den har sin rot fra gammel tid, og bæres frem i vekst av nye slekter. Det ser ut til, at dansen er et nödvendig uttryksmiddel for glede og godt humör. Derfor danser vi videre, og da beholder vi det ungdommelige skjær over oss.

För jeg avslutter disse spredte bemerkninger vil jeg overfor de yngre gjenta, hvad jeg nylig sa: Bruk ungdomstiden. Og jeg vil legge til: bruk den til nyttig gjerning, sök efter kunnskap, berik din viden ved enhver anledning, virk i ungdomslaget, sæt pris på alt ærlig arbeide, vær hjelpsom, ti husk, at det du gjør for andre, det gjør du igrunnen for

dig selv. Men fremfor alt vær real og opriktig, for
"mannen kan siga, men merket -----det stend, um
mannen kan stupa".

Så vil jeg da sluttelig uttale de beste ønsker
for laget, at "Helgheim" må stå både vel og lenge,
trygt og lunt innunder bakken og fortsatt danne det
felles hjem for Uskedalens ungdom, hvor de kan dygtig-
gjøre sig, heve det kulturelle nivå, til ære for sig
selv og sin hjembygd med forvissning om, at "-----
frender dör, så en selv og dör; men eftermalet aldrig
dör --- for hver, som sig hæder henter."

Bergen i desember 1927.

Hilsen

L. T. Wang.

42

